

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

JAARLIKSE NASIONALE ASSESSERING 2010
GRAAD 9 AFRIKAANS: HUISTAAL
VORM B

LEERDER NOMMER

VAN	_____	GESLAG (MERK ☒)	SEUN	DOGTER
NAME	_____	PROVINSIE	_____	
GEBOORTEDATUM	_____			
NAAM van SKOOL	_____			
EMIS NR.	_____	DISTRIK / STREEK	_____	

Instruksies aan leerders:

1. Lees alle instruksies sorgvuldig deur en beantwoord al die vrae.
2. Skryf jou antwoord op die gegewe lyne by die betrokke vraag neer.
3. Die toets duur 2 ure.

Lees die onderstaande artikel en gebruik dit om vrae 1 tot 8 te beantwoord.

Beweeg Berge met Sbusiso Vilane

1. In bergklimkringe oorheers Everest steeds. As hoogste berg ter wêreld troon dit 8 800 meter bo seevlak uit en lok klimmers van alle vlakke. Everest se skoonheid en statigheid is skouspelagtig, wat in teenstelling staan met die inherente gevare wat onder 'n mantel van mis en wolke skuil; die blink gletsers en bodemlose skeure wat na vreemde ondergrondse wêrelddele lei. As klimmer is jy altyd daarvan bewus dat jy aan die berg uitgelewer is. Jy moet luister wanneer Everest praat, want geen gevangenes word geneem wanneer daar nie op die berg se waarskuwings ag slaan nie.
2. Groot belonings wag vir diegene wat dapper genoeg is om hierdie majestieuse wonder te probeer uitklim. Everest het wel reeds meer as 200 klimmers geëis. Een Suid-Afrikaanse avonturier, Sbusiso Vilane of Sbu, het egter besluit dat hy die oorwinnaar sal wees en nie oorwin sou word nie.
3. Hy is ongetwyfeld Suid-Afrika se mees bekende bergklimmer. Sbu is oor die wêreld bekend as die eerste swart Afrikaan wat Everest se hoogste piek bereik het - twee keer! Hierdie ongelooflike avontuur en triomf staan in skrilte kontras met sy nederige begin in Mpumalanga, waar hy in een van die armste gemeenskappe gewoon en as wildbewaarder gewerk het.
4. Sbu het in 1999 Berg Kilimanjaro, die hoogste bergpiek in Afrika, uitgeklim en daarna die Himalayas in 2002. Hierdie ondervinding het hom vir sy grootste klim voorberei: 'n ekspedisie na Berg Everest in Mei 2003. Geen swart Afrikaan het dit boonop nog ooit uitgeklim nie. Hierdie wete het Sbu gemotiveer. Op die 26ste Mei 2003 het hy seëvierend bo-op die hoogste punt van die planeet gestaan. Wat 'n verslawende gevoel! Sbu het toe sy lewe as wildbewaarder veruil vir die opwindende om ruwe natuur te verower. Sy entoesiasme vir uitdagings het daartoe gelei dat hy Everest in 2005 vir 'n tweede keer suksesvol uitgeklim het. Sy suksesse het drie kinderorganisasies in Suid-Afrika bevoordeel. Ook het sy ervaring as bergklimmer hom geleer dat elkeen sy eie "Everest" het om uit te klim. Hy volhou dat as jy fokus, hard werk en vrees met dapperheid aandurf, niks onmoontlik is nie. Sy storie is die bewys daarvan!

Die artikel is aangepas uit die "SA Adventurer"-reistydskrif

1. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Die eerste paragraaf handel oor...

- A. voorsorgmaatreëls vir klimmers.
- B. die skoonheid van Berg Everest.
- C. die gevare wat in die berg ervaar word.
- D. gevangenes in die berg.

2. Gee een uitstaande eienskap vir:

Berg Kilimanjaro _____ (1)

Berg Everest _____ (1)

3. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

'n Bysin kan die hoofsin uitbrei. Identifiseer 'n voorbeeld van 'n bysin uit die eerste paragraaf

- A. As hoogste berg ter wêreld troon dit 8 800 meter bo seevlak uit en lok klimmers van alle vlakke.
- B. Everest se skoonheid en statigheid is skouspelagtig, wat in skrilte kontras staan met die inherente gevare wat onder 'n mantel van mis en wolke skuil.
- C. As klimmer is jy altyd daarvan bewus dat jy aan die berg uitgelewer is
- D. Jy moet luister wanneer Everest praat, want geen gevangenes word geneem as daar nie op die berg se waarskuwings ag geslaan word nie.

4. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Watter een van die volgende stel die hoofdoel van die artikel voor?

- A. Om inspirerend te wees.
- B. As 'n gedagte tot nadenke.
- C. Om in te lig.
- D. Om beskrywend te wees.

5. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Hoekom gebruik die skrywer 'n uitroepteken in die volgende sin "Sy verhaal is die bewys daarvan!.

Die skrywer probeer ...

- A. emosie aandui.
- B. op Sbu skree.
- C. Sbu prys.
- D. met Sbu spog.

6. Skryf die onderstaande sin in die lydende vorm oor. (1)

Everest het reeds meer as 200 klimmers geëis.

7. Gee 'n antoniem (teenoorgestelde) vir elk van die volgende onderstreepte woorde.

7.1 Sbu is 'n nederige persoon. (1)

7.2 Die skoonheid staan in teenstelling met die inherente gevare. (1)

8. Skryf die enkelvoud vir elk van die volgende onderstreepte woorde neer.

8.1 Die skoonheid staan in teenstelling met die inherente gevare in die klowe. (1)

8.2 Sy reise het hom na sommige van die mooiste, sprankelende watervalle geneem. (1)

Bestudeer die onderstaande plakkaat en gebruik dit om vrae 9 tot 13 te beantwoord.

Sport

Praatjies

Al die varste sportnuus op een blad

Aksie Sport begin hier...

Atletiek op 2

Topsport skop hierdie maand af met die **SA Senior Veld en Baan Atletiek-kampioenskappe** op Vrydag die 6de om 21:15 en Saterdag die 7de om 13:30 en 17:15

Atletiekliefhebbers sal die wêreld se beste atlete te siene kry by hierdie jaar se **Engen Atletiekbyeenkomste** in Polokwane, Johannesburg en Kaapstad, waar hulle dit gaan uitspook op Suid-Afrikaanse grondgebied.

Skakel in by hierdie skouspelagtige gebeurtenis met **Topsport** kanaal, op SABC 2:

- Woensdag die 11de om 22:00 – 23:30
- Maandag die 16de om 21:30 - 23:00
- Vrydag die 20ste om 21:15 – 22:45

Hoogtepunte: Saterdag die 21ste om 13:30 - 14:30

Moenie die **All Africa Grand Prix Athletics** op SABC 2, Vrydag die 27ste om 21:15 misloop nie.

Opwindende **SOKKER** direk op Mabaleng: **Saterdag om 12:30 op SABC 1**, en op Laduma, **Sondag om 14:30 op SABC 2**

1

Mabaleng vier hierdie maand sy eerste verjaarsdag, nie meer as die junior nie, maar as Suid-Afrika se nuwe hoofstasie vir sportuitsendings.

Mabaleng en sy span verskaf eersteklas dekking vir 'n sportgeknasie.

Dagboek...

- Woensdag die 18de om 22:00 op **SABC 2**: Supersport beeldsaai die Internasionale sokkerfunksie met die UEFA-beker wedstryd uit
- Donderdag om 22:00 op **SABC 3**: *On the Edge* - die sport geselsprogram oor warm, aktuele sake

Kyk uit vir hierdie blok in die programgids

9. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Advertensies het sekere kenmerke. Watter een van die onderstaande kenmerke is nie op bogenoemde advertensie van toepassing nie?

- A. Advertensies poog om die leser te beïnvloed om na sport te kyk.
- B. Advertensies probeer die aandag van lesers trek.
- C. Advertensies verskaf die nodige inligting.
- D. Advertensies gee persoonlike gevoelens weer.

10. Watter program word op Sondag om 14:30 op SABC 2 gebeeldsaai? (1)

11. Vind twee byvoeglike naamwoorde op die plakkaat wat kykers sal oorreed om na sport te kyk. (2)

_____ , _____

12. Skryf die woord "SABS" volledig uit. (1)

13. Hoe het die skrywer die titel van die plakkaat beklemtoon? (1)

14. Gee die betekenis van die volgende uitdrukking: (1)

"Die muisie sal 'n stertjie hê."

Gebruik die onderstaande woordeboek-uittreksel om vrae 15 tot 17 te beantwoord.

sport₁, (-e) 1.a Trap van 'n leer: *Pas op, moenie die sport mistrap nie. Die derde sport is gekraak.*

b. (fig) Trap, graad in 'n rangorde: *Op die hoogste/ onderste sport (in die maatskappy) staan, dit bereik. Die hoogste sport van die maatskappy, die hoogste kringe. 2. Dwarshout in 'n hek of tussen die pote van 'n stoel: stoelsport.*

sport₂ 1. Liggaamsbeweging, -oefening as ontspanning: *Baie aan sport doen. Sport beoefen.*

Deelneem aan sport. 2. (mv. sportsoorte) Spel waarby liggaamsbeweging, -oefening te pas kom: Voetbal, tennis, swem, atletiek is sy geliefkoosde sport. Hy neem aan 'n hele aantal sportsoorte deel. Berg-, water, seil, vlieg, wandel, watersport

sportief, b.nw en bw.(sportiewer, -ste). **1.** Wat betrekking het op sport; lief vir sport: *'n groep sportiewe jongmense. 2. In die ware gees van sport; wat dit vertoon: 'n sportiewe*

krieketspeler, 'n sportiewe gebaar. [F. Sportif]

(HAT: Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal, p.1050)**

15. Beantwoord die volgende vraag. (1)

Die afkorting "bw" wat volg na sportief staan vir...

16. Kies die regte woord uit die woorde in hakies. (1)

Voetbal kan geklassifiseer word as 'n (sport, sportsoort).

17. Beantwoord die volgende vraag. (1)

"Die hoogste sport bereik van 'n maatskappy" beteken ...

18. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Gebruik die verklarings in die uittreksel hierbo:

“*n Sportiewe gebaar*” dui op

- A. 'n handeling wat 'n doel aanteken.
- B. 'n liggaamsbeweging.
- C. handeling in die ware gees van sport.
- D. 'n persoon wat lief is vir sport.

19. Omkring die woord wat verkeerd gespel is in die volgende sin. (1)

Sportkommentators ontleet die spel na elke wedstryd.

20. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

20.1 Watter een van die onderstaande sinne is **taalkundig verkeerd**?

- A. My broer is 'n matroos.
- B. Die man is 'n bedelaar.
- C. Ons eksamens begin môre.
- D. Ons het gehoor van die seun se afsterf.

20.2 Korreger die gekose antwoord in 20.1.

_____ (1)

21. Omkring die letter met die regte antwoord. (1)

Watter woord sal **laaste** staan as die onderstaande woorde alfabeties gerangskik word?

A. Militêre	B. Mikroskoop	C. Minuut	D. Mielie

22. Skryf 'n gedig neer wat die gelukkigste dag in jou lewe sal beskryf.

(10)

Wenke:

- Die gedig moet uit twee strofes met 4-5 reëls elk bestaan.
- Jy kan enige digvorm gebruik.
- Wees skeppend en verbeeldingryk.
- Die gedig moet uit die volgende bestaan: 'n goeie vergelyking, metafoor, assonansie en/of alliterasie.

[illegible]

[illegible]

- 23.** Identifiseer die beeldspraak in die onderstaande sin: (1)
- “Die jong sebra het soos ‘n perd gepronk!”

24. Die taalvorm deur skrywers gebruik om 'n beeld (prent) in die leser se gedagtes te skep, word ... genoem. (1)

25. Omkring die letter met die regte antwoord.

Kies 'n voorbeeld met personifikasie uit die volgende:

(1)

- A. So sterk soos 'n leeu.
- B. Sy ruik nes 'n ot.
- C. Die wind huil om ons.
- D. Modelle wat soos 'n hanger lyk.

26. "Die blare fluister in die wind" is 'n voorbeeld van watter tipe beeldspraak:

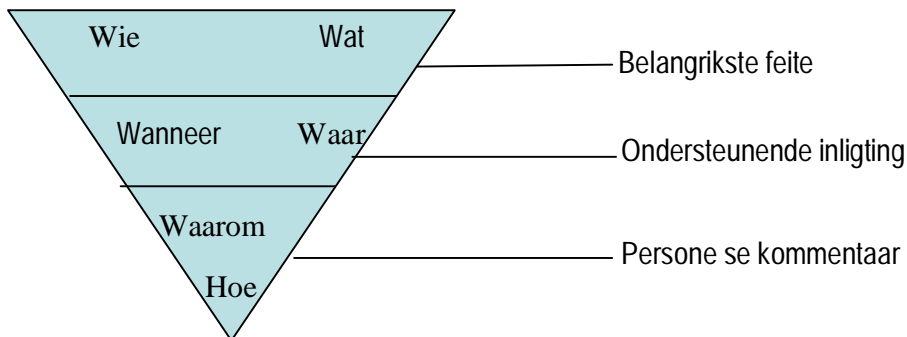
(1)

27. 'n Gereelde maatslag in die hele gedig, staan bekend as.....

(1)

28. Gebruik die omgekeerde driehoekformaat om 'n nuusberig vir 'n koerant te skryf, gebasseer op die onderstaande storie. Begin met 'n interessante opskrif. Jou artikel moet uit drie paragrawe bestaan. Die berig se taalgebruik, spelling en leestekens (puntuasie) sal geëvalueer word.

(18)

'n Ou dame van omtrent 80 jaar, het op 1 Julie in 'n brand gesterf. Sy het in 'n baie ou huis in Sunnysidelaan in Pretoria gewoon. Op die dag van die brand het een van die bure, 'n ene mnr. Brown, gedink dat hy rook ruik terwyl hy sy middagete geniet het. Maar hy het toe gedink dat dit miskien iets was wat op die stoof aangebrand het. Na ete het hy egter gedink dat hy iets vreemds gehoor het. Hy het vir sy vrou gesê dat hy gaan kyk wat die geraas veroorsaak het. Toe hy uitgaan, het hy gesien dat die huis langsaan besig was om te brand. Hy het in sy huis gehardloop en vir sy vrou geskree om die brandweer te skakel. Toe het hy na die brandende huis teruggehardloop om te sien of hy iets kon doen. Maar dit was reeds te laat. Die vuur het verwoed gebrand en daar was geen kans om in te gaan of iets te red nie. Die vlamme was alreeds baie hoog. Hy kon nie eers meer die voordeur sien nie. Hy moes maar eenvoudig net op die brandweer wag. Van die ander bure het by hom aangesluit. Een van die bure het selfs 'n tuinslang uit sy tuin gebring, maar dit was nutteloos teen so 'n reuse vuur. Die brandweer het teen 14:30 (2.30nm) daar opgedaag. Dit moes hulle omtrent 15 minute geneem het om daar te kom. Almal was bekommerd oor die mense wat in die huis gewoon het. Almal in die straat het mekaar geken. Hulle het geweet dat Mary Cass, die ou dame, gereeld 'n middagslapie geneem het en dat haar man, Roy Cass, op Dinsdae brug (kaarte) saam met sy vriende gespeel het. Hulle het ook geweet dat aangesien die huis oud was, die elektriese bedrading waarskynlik baie lank gelede gediens was. Die huis was egter nog R1.5 miljoen werd. Mev. Jelly, nog 'n buurvrou, het gewonder of die ou huis verseker was. Die brandweer het toe uiteindelik die vlamme onder beheer gekry en geblus. Dit was nadat hulle dit vir 'n lang tyd met water bespuit het. Daar was ten minste ses brandweermanne. Een van die brandweermanne wou by die omstanders weet of daar enigiemand binne die huis was. Hulle was nog besig met die gesprek, toe mnr. Cass daar aangehardloop gekom het. Hy het gesnik en het herhaaldelik sy vrou se naam genoem. 'n Ander buurman, mnr. Mkhize, het hom eenkant toe geneem en in die tuinstoel laat sit. Mev. Jelly het 'n dokter geskakel. Mnr. Cass was heeltemal ontroosbaar. Hy en sy vrou was sedert 1953 getroud. Hy het net daar gesit, sy kop geskud en gehuil. Niemand kon hom troos nie. Later het ondersoekspanne van die polisie gekom om die skade te inspekteer en die presiese oorsaak van die brand te probeer bepaal. Een van hulle het foto's geneem om te sien of hulle kon bepaal waar die vuur begin het. Hulle het gespekuleer dat daar moontlik 'n elektriese probleem was. Intussen het Mnr. Cass by sy dogter en skoonseun gaan woon. Mev. Cass sal op 4 Julie uit die St. Columba-kerk begrawe word.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

29. Gebruik die leestuk op bladsye 10 – 11 om die volgende vraag te beantwoord. (1)

Dink jy dat Dan Shaw 'n goeie keuse gemaak het met die gidsperrdjie in plaas van 'n gidshond? Verklaar jou antwoord.

TOTAAL = 60 PUNTE